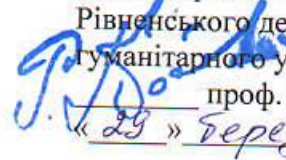

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету

 проф. Р.М. Постоловський
« 29 » березня 2019 р.

**ПРОГРАМА ДОДАТКОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014 «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МУЗИЧНЕ
МИСТЕЦТВО)»
для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»
на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня)
бакалавра, спеціаліста, магістра**

Схвалено вченою радою Інституту мистецтв РДГУ
Протокол №2 від «26» лютого 2019 р.

Голова вченої ради
Інституту мистецтв РДГУ проф. Я. В. Сверлюк

Розробники: доц. Крижановська Т. І.
доц. Гумінська О. О.
доц. Івченко О.Л.

Рівне – 2019

Програма додаткового випробування зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра / Т. І. Крижановська, О.О.Гумінська, О.Л.Івченко – Рівне: РДГУ, 2019. – 9 с.

Розробники:

Крижановська Т. І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання РДГУ;

Гумінська О. О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання РДГУ.

Івченко О.Л., доцент, завідувач кафедри гри на музичних інструментах.

Рецензент:

Григорчук І. С., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри пісенно-хорової практики

Програма додаткового випробування для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра визначає вимоги до рівня підготовки вступників у межах освітньо-професійної програми бакалавра, зміст основних професійних компетенцій, критерії оцінювання знань вступників, рекомендовані літературні джерела, інформаційний ресурс.

Розглянуто на засіданнях кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання (протокол №2 від 12.02.2019 р.) та кафедри гри на музичних інструментах (протокол №2 від 12.02.2019 р.)

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	5
ОСНОВИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	5
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ	6
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	7
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	8

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма додаткового випробування зі спеціальності 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра включає питання з основ музичного мистецтва, що відповідають змісту підготовки фахівців ступеня бакалавра за освітньою програмою зі спеціальності 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» і передбачає комплексну оцінку знань, умінь і навичок щодо їх використання під час розв'язання професійних завдань майбутньої професійної діяльності.

Програма складається з пояснювальної записки, в якій розкриваються мета вступного випробування, вимоги до рівня підготовленості вступника, порядок проведення вступного випробування, порядок оцінювання відповідей вступників; зміст тем та питань вступного випробування; критерії оцінювання знань вступників; надається список рекомендованої літератури, інформаційний ресурс.

Мета фахового випробування полягає у перевірці рівня фахової компетентності вступників у межах освітньо-професійної програми бакалавра.

Вимоги до підготовленості вступника.

Вступник повинен знати:

- основи музичного мистецтва, зокрема музичної грамоти, теорії музики;
- зміст понятійно-категоріального апарату музичного мистецтва;
- основні закономірності вокально-виконавської діяльності;
- основні закономірності інструментально-виконавської діяльності;

Вступник повинен уміти:

- використовувати отримані знання з основ музичного мистецтва у процесі музичної діяльності та вирішення практичних завдань;
- оперувати музичною термінологією;
- володіти музичним інструментом відповідно до профілю підготовки, зокрема основними виконавськими навичками;
- володіти співацькими навичками, використовувати їх у процесі вокального виконання;
- виразно, грамотно виконувати музичний твір.

Порядок проведення вступного випробування.

Вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією Рівненського державного гуманітарного університету.

Допуск до вступного випробування вступників здійснюється за умов наявності аркуша результатів вступних випробувань та документа, що засвідчує особу (паспорт).

Додаткове випробування проводиться в усній формі, що передбачає надання відповідей на питання екзаменаційних білетів. Вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань, заміна завдань не дозволяється. Екзаменаційні білети складаються відповідно до даної програми, друкуються на спеціальних бланках за встановленим зразком та затверджуються головою приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету.

Під час додаткового випробування вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань. Натомість вступнику не дозволяється користуватися сторонніми джерелами інформації (електронними, друкованими, рукописними) та порушувати процедуру проходження фахового випробування, що може бути причиною для відсторонення вступника від вступних випробувань.

Для письмового запису відповідей на екзаменаційні завдання використовуються аркуші усної відповіді відповідного зразка. Після внесення вступником відповіді до зазначеного аркушу він ставить під нею свій підпис, що підтверджується підписами голови та екзаменаторами фахової атестаційної комісії.

Порядок оцінювання відповідей вступників.

Оцінювання відповіді вступників на вступному випробуванні здійснюється членами фахової атестаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора.

Оцінки відповіді кожного вступника визначаються за шкалою «склав» - «не склав».

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Основи музичного мистецтва

Музика як вид мистецтва. Музика як вид мистецтва, що відображає дійсність і впливає на людину з допомогою особливо організованих за часом звучання і висотою звуків.

Засоби музичної виразності. Звуковисотна організація музичного мистецтва (мелодія). Типи мелодичного руху. Часова організація музичного мистецтва (метр, ритм). Складові метро-ритму.

Основні засоби музичної виразності, їх роль у створенні музичного образу. Особливості музичного образу у порівнянні з образністю інших мистецтв. Засоби створення музичної образності. Специфічні особливості музики: мелодія – думка, що генетично пов'язана з інтонацією людської мови; лад, ритм, метр, гармонія, тембр – засоби створення музичного образу.

Музичне мистецтво як засіб розвитку особистості. Вплив музики на емоційну, інтелектуальну, діяльну сфери свідомості. Навчально-розвиваючий та виховний потенціал музичного мистецтва.

Вплив музики на духовний світ людини. Роль музичного мистецтва у розвитку духовності людини, її здатність викликати думки та асоціації, породжувати образи уяви. Музичне мистецтво – незамінний і могутній засіб формування особистості: культури почуттів, моральних норм, позитивних рис характеру, високоморальних потреб, ідеалів, цінностей, естетичного смаку та естетичних потреб.

Народна музика. Особливості зародження та розвитку. Основні відмінності народної та професійної музики. Видова палітра музичного фольклору.

Види народних пісень і танців. Обрядовий, епічний, ліричний фольклор. Види народних танців.

Народні музичні інструменти. Особливості виникнення. Специфіка. Видова класифікація: ударні, духові, струнні та ін. Народні музичні інструменти окремих регіонів України.

Значення музики в житті народу. Музика як відображення характеру, звичаїв, історії народу. Ліричний, драматичний, епічний роди музичного відображення дійсності.

Обрядові народні пісні. Календарні обрядові пісні, особливості їх виникнення, побутування. Виконання. Різновиди. Родинні обрядові пісні, особливості їх виникнення, побутування. Виконавські традиції. Різновиди. Приклади творів.

Лірично-побутові народні пісні. Особливості виникнення фольклорної лірики. Провідні риси змісту та засобів музичної виразності. Класифікація ліричних пісень. Побутова лірика. Приклади творів.

Історичні народні пісні. Особливості виникнення. Специфіка змісту. Ознаки історичної пісні. Традиції виконання. Приклади творів.

Українські народні музичні інструменти. Особливості виникнення. Призначення. Види ударних, струнних (смичкових, щипкових), духових інструментів. Народні музичні інструменти західних регіонів України.

Зв'язок народної і професійної музики. Риси спільності та відмінності народного та професійного музичного мистецтва. Народна музика в композиторській творчості.

Програмна та непрограмна музика. Зміст понять «програмність» та «непрограмність». Види музичної програмності (сюжетна, узагальнена) Приклади програмної та не програмної музики (жанри, твори).

Взаємодія музики з іншими видами мистецтва. Музика як процесуальне мистецтво. Її видова специфіка. Музичні жанри, засновані на взаємодії музики і літератури, музики і живопису, музики і театру тощо. Приклади музичних творів.

Інструментальне виконавство. Різновиди ансамблів та оркестрів. Специфіка інструментального виконавства. Поняття інструментального ансамблю. Поняття оркестру. Оркестрові інструменти. Види оркестрів.

Вокальне виконавство. Різновиди співацьких голосів, хорів. Специфіка вокального виконавства. Основні правила співу. Поняття вокального тембру. Види співацьких голосів. Поняття хору. Види.

Інструменти симфонічного оркестру. Поняття інструментального тембру. Види інструментів симфонічного оркестру. Виразові можливості та функції струнної, духової, ударної інструментальних груп.

Зміст музичних творів: епос, лірика, драма в музиці. Особливості епічного, ліричного, драматичного відображення дійсності в музичному мистецтві. Закономірності сприймання епічної, ліричної, драматичної музичної образності. Епічні, ліричні, драматичні жанри в музиці.

Жанри вокальної музики. Класифікація жанрів вокальної музики: хорові, камерні. Зміст понять: пісня, гімн, романс, кантата, ораторія, меса, літургія. Приклади окремих творів. Приклади творів.

Форма музичних творів. Особливості та закономірності розвитку музики. Повтор та контраст – основні методи музичного розвитку. Основні музичні форми: куплетна, прості дво- та тричастинні, варіації, рондо.

Жанри камерно-інструментальної музики. Поняття камерно-інструментальної музики. Її призначення, особливості виконання та сприймання. Основні жанри (прелюдія, скерцо, ноктюрн, етюд, варіації, рондо, соната, кuartет та ін.). Приклади творів.

Жанри симфонічної музики. Особливості виникнення, розвитку. Призначення, особливості виконання та сприймання (увертюра, концерт, симфонія, симфонічна поема, сюїта та ін.). Приклади творів.

Обробка народної музики: традиційна та сучасна. Зміст поняття «обробка народної музики». Основні методи обробки. Вільна та сучасна обробка народних мелодій.

Види музичного мистецтва: народна, академічна, естрадна музика. Зміст понять. Специфічні риси народної та професійної, академічної та естрадної музики. Приклади окремих творів.

Стиль в музичному мистецтві. Поняття стиль як системи засобів музичної виразності, що створює музичний образ. Стиль як історичне, національне та індивідуальне композиторське явище. Приклади окремих творів.

Поняття «композиторський стиль». Визначення поняття «композиторський стиль», основні складові (тематика творчості, традиційність та новаторство, провідні засоби виразності). Приклади.

Вітчизняні композитори-класики. Зміст поняття «композитор-класик». Українські композитори XIX (М.В.Лисенко, С.С.Гулак-Артемівський, М.М.Калачевський, М.М.Вербицький та ін.) та XX ст. (М.Д.Леонтович, Л.М.Ревуцький, Б.М.Лятошинський, М.М.Скорик та ін.) та їх видатні твори.

Зарубіжні композитори-класики. Зміст поняття «композитор-класик». Зарубіжні композитори (Й.С.Бах, В.А.Моцарт, Л.ван Бетховен, Ф.Шуберт та ін.), окремі відомості про їх видатні твори.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Рівень професійної компетентності випускників на додатковому випробуванні оцінюється за шкалою «склав» - «не склав».

Виділені такі рівні компетентності.

I рівень – початковий. Відповіді вступника на теоретичні питання елементарні, фрагментарні, зумовлюються початковими уявленнями про сутність музичного мистецтва та зміст основних понять. У відповідях відсутня самостійність мислення.

Вокальне та інструментальне виконання творів містить суттєві текстово-технічні, інтерпретаційні помилки, демонструє несформованість відповідних виконавських навичок

II рівень – середній. Вступник володіє певною сукупністю музично-теоретичних знань, практичних умінь, навичок, здатний виконувати завдання за зразком.

Вокальне та інструментальне виконання музичного твору демонструє володіння інструментом, проте поверхове опанування твору, невиразність виконання, слабку сформованість виконавських навичок.

III рівень – достатній. Вступник знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей в галузі музичного мистецтва. Виявляє самостійне застосування знань в стандартних ситуаціях. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча містить окремі неточності.

Виконання музичного твору виявляє достатній рівень володіння інструментом та голосом, демонструє осмисленість, достатній технічний розвиток, інтерпретаційну самостійність.

IV рівень – високий. Вступник має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії музичного мистецтва, і грамотно їх формулює, використовує здобуті знання і вміння в музично-практичній роботі. Здатен вирішувати проблемні питання. Відповідь вступника відрізняється точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань.

Виконання музичного твору виявляє належне володіння інструментом, осмисленість образності виконання, розвинутий технічний апарат, інтерпретаційну самостійність.

Таблиця відповідності рівнів компетентності значенням шкали оцінювання під час вступного випробування

Рівень компетентності	Шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмного матеріалу в цілому. Виконавські навички не сформовані.	Не склав
Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризується поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки, виконавстві.	Склав
Достатній відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу. Відповіді та музичне виконання містять окремі неточності	
Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу. Виконання музичних творів є грамотним та виразним	

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абдуллина Г.В Систематический курс занятий сольфеджио: метод. пособие для музыкальных вузов СПб:Композитор – Санкт-Петербург, 2005.- 116с.
2. Буцяк В.І., Турко Н.Є. Розвиток фортепіанної техніки на початковому етапі навчання: навчально-методичний посібник – Рівне: РДГУ, 2017, -59с.
3. Генезіс і функціонування музичних інструментів (бандура, баян, гітара, скрипка, фортепіано): Навчально-методичний посібник / Уклад. В.І. Буцяк, Н.Є. Турко, Л.А. Пастушенко / – Рівне: РДГУ, 2018. – 72 с.
4. Виноградов Г.Ф. Учебник гармонии и сольфеджио.-К.:Муз.Україна, 2003
5. Давидов М. Основи формування виконавської майстерності баяніста: підручник для муз. ВНЗ та училищ. - К.: Муз. Україна, 1983.
6. Должанский А.В. Краткий музыкальный словарь.- СПб:Лань, 2003
7. Методологическая культура педагога-музыканта: учеб. пособие для студ. высш. пед. Учеб. заведений / Под ред Э. Б. Абдуллина. – М.: Академия, 2002. – 272с.
8. Калашник М.П. Уроки элементарної теорія музики: Навчальний посібник.-Харків: Фактор, 2004.
9. Крижановська Т.І., Лосева Т.Ю. Теорія музикнавчально-методичний посібник. Таблиці, схеми, практичні завдання, контрольні тести.- Рівне, 2007
10. Лисько З. Музичний словник.- К.:Муз.Україна, 1994
11. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва. - К.: Муз. Україна, 1971.
12. Павлюченко С. Елементарна теорія музики. -К.: Муз. Україна, 1990.
13. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: навч.-метод. посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 640с.
14. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання.– К.: ІЗМН, 1997.
15. Смаглій Г.А. Маловик Л. В. Основи теорії музики. - Харків, 2004.
16. Смалько М.Ф., Яковенко Л.П. Самостійна робота у фортепіанному класі. Робочий зошит І курсу «Основний музичний інструмент». Навчальний посібник для студентів І курсу вищих мистецьких навчальних закладів освіти за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» та 014 «Середня освіта. Музичне мистецтво»/ М.Ф.Смалько, Л.П. Яковенко. – Рівне: О.Зень, 2016. - 104 с.
17. Побережна Г.І., Щериця Т.В. Загальна теорія музики. Підручник.- К.:Вища школа, 2004.
18. Швидків Г. Р. Формування вокально-технічних навичок у співаків-початківців: навч. посіб. Рівне : Вид. О. Зень, 2008.
19. Шип С.В. Музична форма від звуку до стилю. - Київ, 1998.
20. Юцевич Ю. Музыка. Словник-довідник.- Ткрнопіль: Навчальна книга.- Богдан, 2003.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

1. <http://library.rshu.edu.ua/>
2. <http://www.info-library.com.ua>
3. <http://www.lib.meta.ua>
4. <http://www.lib.ua-ru.net>
5. <http://www.nbu.gov.ua>
6. <http://www.osvita.org.ua>
7. <https://pidruchniki.com/>
8. <http://www.toke-cha.ru/penie.html>